„ASOCIAȚIUNEA" CENTRALA SIBIIU

Anul al 55-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 283 Luni 17 Octombrie 1938
14 Pagini P 1111

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN ȚARA pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

ANIVERSAREA NAȘTERII MAJESTĂȚII SALE REGELUI

Majestatea Sa Regele Carol al II-lea împlinește astăzi 45 ani de viață. Este o sărbătoare a Dinastiei și a Țării, deopotrivă, în care iubirea respectuoasă a poporului nostru și bucuria de a-și vedea Suveranul în plină vigoare, se împletesc cu sentimente monarhice profunde și străvechi.

Monarhia este cheia de boltă a statului român. In ea înaintașii au văzut siguranța trăiniciei neamului, iar contemporanii, chezășia viitorului.

Istoria noastră nici n'ar putea fi concepută fără instituția Monarhiei. Dela Litovoi și până în zilele noastre, cârma ei a simțit fără întrerupere mâna nesovăelnică a Domnului, a Voevodului. El, Domnul, a fost în totdeauna capul țării și poporul s'a cârmuit după cuvântul său, căci „Domnul e steagul minții neamului", cum spune Neagoe Voevod în testamentul lăsat fiului său Teodosie. Aceasta corespunde de altfel unei viziuni ierarhice a lumii, prezentă în toate plăsmuirile poporului românesc. Mitologia și legendele noastre înfățișează lumi și stihii, peste care fulgeră regulat paloșul lui Făt Frumos, ca prinț al tărâmurilor dalbe, ori se așterne, ocrotitoare, bunătatea cutărui împărat, ori tună mânia altui Roș Impărat. Legenda descălicării românești închide în inima ei un voevod, pe Dragoș, și toate isprăvile de seamă ale românismului sunt prinse ca niște diademe pe coroana strălucitoare a Domnului.

Astăzi, ca și în trecut, neamul nostru vrea să vadă în Domn, în Rege, chezășia dăinuirii și stegarul minții lui. Regalitatea este un simbol; dar este în acelaș timp și o realitate istorică. Regele este un principiu ordonator, dar e și un conducător. Regalitate și Rege sunt cele mai mari realități ale unui neam monarhic ca al nostru. De aceea, cu prilejul aniversării zilei de naștere a Majestății Sale Regelui Carol al II-lea, în aceste timpuri grele, mai mult ca oricând, țara trebue să se strângă solidar în jurul Tronului.

Neam și Rege, uniți, să stăm aici gata să înfruntăm orice ar aduce vremurile.

Să trăiască Regele întru mulți ani!

Să trăiască Dinastia!

M. S. REGELE CAROL II

Pretențiile teritoriale ale Ungariei

Falsurile recensământului maghiar din 1910

Cu prilejul tratativelor dela Komarno— care, după cum am anunțat, au fost rupte — delegații guvernului din Budapesta au pretins să se ia în considerație datele recensământului maghiar din 1910, pentru determinarea numărului locuitorilor din teritoriile Slovaciei și Ruteniei, revendicate de Ungaria. Reamintim că acesta a fost ultimul recensământ efectuat în Ungaria dinainte de război.

Nu le-a convenit delegaților guvernului din Budapesta rezultatele recensămintelor cehoslovace din 1921 și 1930, căci ele au fost făcute pe baza stabilirii originei etnice a tuturor locuitorilor, fără nici o excepție, pe când în recensământul maghiar din 1910, s'au falsificat datele spre a se spori numărul maghiarilor în paguba celorlalte naționalități.

O dovadă că nici autoritățile austriace din Viena n'au pus niciodată temei pe cifrele recensămintelor ungare, o avem în următoarea notă observatoare a Buletinului oficial de statistică a monarhiei austro-ungare, apărut, la Viena, în 1911 („Ergebnisse der Volkszählung von 31 Dezember 1910 Wien, K. K. Hochbuchdruckerei" *vol. I, p. 59), cu privire tocmai la rezultatele recensământului efectuat în Ungaria, în anul 1910:*

„DE FAPT, REZULTATELE RECENSAMANTULUI UNGAR DIN 1910, N'AU DECAT O VALOARE RELATIVA".

Chiar, foarte relativă!...

Despre acelaș recensământ iată ce scria, în 1935, scriitorul francez, d. Charles Fromentin, în „L'Europe centrale":

„De altfel, constatăm, că Ungaria, în dorința sa de a da întâetate elementului pur maghiar, a falsificat statisticile și încercat să încurce cifrele.

In 1900, recensământul oficial maghiar constată existența în comitatul Sălaj (Transilvania) a 1.494 germani; în 1910 numărul lor a fost redus la 816; iar, în 1920, după recensământul efectuat de autoritățile române, s'a constatat existența numai în partea județului aparținând României, a 15.976 de indivizi declarați de naționalitate germană.

Exemple de acest fel ar

(Continuare în pag. 2-a)

Un așezământ studențesc

Am luat parte zilele trecute la inaugurarea „Casei Studenților", izvorită din gândul cel bun și din strădania neobosită pe care directorul nostru, d. Stelian Popescu, le-a pus întru realizarea unei opere, menită să fie de folos tineretului universitar.

In atmosfera aceea senină, pe care o întâlnești în preajma marilor înfăptuiri de interes obștesc, amintirile m'au purtat cu vreo 15 ani în urmă, pe vremea când urmam studiile universitare în Capitală.

Ce dor năvalnic cuprinsese, imediat după război, tineretul satelor noastre să se îndrepte către învățământul universitar! Era, de altfel, un fenomen social, perfect explicabil, după marile prefaceri ale războiului. Țara întregindu-se în granițele ei firești, avea nevoie de energii tinere, de elemente noui, ca să umple golurile în toate câmpurile de activitate. Aceste elemente nu se puteau ridica decât din lumea satelor, care constituie pentru națiune isvorul generator de energii proaspete în evoluția ei firească.

Mi-aduc aminte și azi, cu strângere de inimă, în ce condițiuni triste, dureros de triste, studențimea satelor, săracă, dar cu mult avânt pentru carte, își urma cursurile universitare. Singura pavăză sufletească, singura armătură morală ce se ridica din partea studențimii, în fața lipsurilor de tot soiul, nu era decât elanul tineresc al unei generații pornite din mediul rural cu gândul de a urca treptele erarhiei sociale prin muncă stăruitoare. Studentul era nevoit însă să facă o echilibristică din cele mai grele: să-și câștige existența prin propria-i sforțare, în vreo slujbă la stat sau particulară și să se țină de carte, urmând cursurile la facultate. In această dublă încordare a puterilor sale, unde locuia și

(Continuare în pagina 2-a)

VINERI AU DEPUS JURĂMÂNTUL

Nouii miniștri ai armatei

D. general Ciupercă a fost numit ministrul apărării naționale și d. general Iacobici ministrul înzestrării oștirii, departament nou înființat

Cu prilejul conferinței ce s'a ținut Miercuri la Sinaia, sub Inalta președinție a M. S. Regelui, d. general Glatz, subsecretar de stat la ministerul apărării naționale și-a dat demisia, după care a urmat și demisia titularului acestui departament d. general Gh. Argeșanu.

M. S. Regele a primit ambele demisii.

I. P. S. PATRIARH IN AUDIENȚA LA SUVERAN

In urma acestui fapt, I. P. S. Patriarh dr. Miron Cristea, președintele consiliului de miniștri a plecat Vineri la ora 1, cu un automotor special la Sinaia, spre a se prezenta în audiență Suveranului.

I. P. S. Sa a fost însoțit d. d. M. Măgureanu, subsecretar de stat la președinție și pr. Gr. Antal.

La ora 4, președintele consiliului de miniștri a fost primit în audiență de Suveran.

NOUII MINIȘTRI AI ARMATEI

Odată cu președintele consiliului de miniștri au fost primiți de Suveran, la Castelul Pelișor și d-nii general N. Ciupercă, comandantul corpului III armată și Iosif Iacobici, comandantul corpului II de armată.

M. S. Regele a semnat decretul prin care d. general N. Ciupercă este numit ministru al apărării naționale, iar d. general Iosif Iacobici, ministru al înzestrării armatei, un departament nou ce-a luat ființă pe ziua de Vineri.

DEPUNEREA JURAMANTULUI

Nouii miniștri au depus jurământul în fața Suveranului și în prezența I. P. S. Patriarh, președintele consiliului de miniștri.

*

După solemnitatea depunerii jurământului, I. P. S. Patriarh s'a înapoiat la ora 7 seara în Capitală.

Comunicatul oficial

In legătură cu demisiile d-lor general Argeșanu și general Glatz, precum și cu numirile noilor miniștri, președinția consiliului de miniștri comunică:

In urma conferinței ce a avut loc la Sinaia, sub

D. general N. Ciupercă

președinția Majestății Sale Regelui, în ziua de 12 Octombrie 1938, privind înzestrarea armatei, d. general Alex. Glatz, subsecretar de stat la ministerul apărării naționale, și-a prezentat demisia.

D. general de divizie Gheorghe Argeșanu, ministrul apărării naționale, înțelegând să tragă consecințele activității subsecretariatului de stat din ministerul apărării naționale și-a prezentat demisia.

Ambele demisiuni au fost primite de Majestatea Sa Regele.

D. general de divizie N. Ciupercă a fost numit ministru al apărării naționale și d. general de divizie adjutant Iosif Iacobici a fost numit ministru al înzestrării armatei la departamentul nou înființat.

Cei noui numiți au depus jurământul în ziua de 14 Octombrie 1938 înaintea Majestății Sale Regelui la Castelul Pelișor în prezența I. P. S. Sale Patriarhul președintele consiliului de miniștri.

(Foto Julietta)

D. general Iacobici

(Continuare în pag. 2-a)

Importantă mișcare în corpul diplomatic italian

Se anunță din Roma, că o mișcare diplomatică se va face în curând, care va interesa ambasadele din Washington, Berlin, Moscova, Varșovia, Bruxelles, Rio de Janeiro și Santiago și legațiunile din București, Belgrad, Budapesta și Haga.

Ca ambasador, la Berlin, se crede că va fi numit d. Giuseppe Bastianni, subsecretar de stat al afacerilor străine.

——xXx⊙●⊙xXx——

INSEMNĂRI

Problema ridicării satelor

Chestiunea „ridicării satelor" figura de mult printre marile probleme care-și așteptau deslegarea.

Insemnătatea unui atare postulat nu mai are nevoie de subliniere: Nu angajează el, direct, însisi rezervele de viitor ale poporului nostru, sub toate raporturile?

Problema se punea pe două laturi: săteanul trebuia chemat la o viață cu casa și curtea luminată, — la propriu și la figurat, — și în acelaș timp trebuia făcut să prețuiască binefacerile unei vieți igienice, pentru el și toți ai lui.

Pe aceste temeiuri, simple dar adânc cuprinzătoare, s'a desfășurat în cursul verii o largă activitate, în care toți cei chemați, dela Inaltul ei inițiator și până la cel mai tânăr echipier și cel mai umil agent sanitar, au statornicit un admirabil început.

Se prea poate ca nu toți sătenii să fi fost deplin câștigați la marea cruciadă socială, întreprinsă totusi pentru cel mai mare al lor folos; gospodăriile, vizitate pe alocuri poate prea în grabă, (fiindcă nu s'a putut altfel), n'au scăpat încă de pacostea bolesnițelor ivite din lipsa de aer și din grămezile de gunoaie ghemuite prin unghere, iar femeilor va trebui să li se mai arate meșteșugul gătirii, — al bucatelor, nu al lor, — în vederea unei raționale alimentări a familiei.

Să recunoaștem, însă, că au fost case în cuprinsul cărora pentru prima oară a păsit un medic; că au fost țoale, boarfe și cojoace cari pentru întâia dată au văzut scuturatul și lumina soarelui, și că scăldătoarea a fost cunoscută și altfel decât ca afundare în cristelniță la botez și la primenirea înainte de așezarea în cosciug...

Să se continue, — cu stăruință și mai ales cu metodă, — pe acest bun drum, menit să schimbe realmente viața satului! Și să nu se uite deloc ziua sădirii pomilor! Ea va face, în câțiva ani, să răsară, pe atât de dăruitul pământ al României, bogatele și minunatele grădini de odinioară. *M. Negru*

Tratativele maghiaro-cehoslovace

Incepute abia de câteva zile, negocierile maghiaro-cehoslovace dela Komarno au fost întrerupte Joi, din inițiativa delegației ungare, care, printr'o notă remisă Președintelui Consiliului slovac dr. Tiso, a arătat că se va adresa celor patru Mari Puteri, conform hotărârilor dela Muenchen, pentru rezolvarea problemelor litigioase dintre Ungaria și Cehoslovacia.

Motivele principale ale acestei întreruperi a tratativelor sunt în primul rând refuzul delegației cehoslovace de a admite integral și urgent cererile exagerate ale Ungurilor și dezacordul celor două delegații în ce privește criteriile statistice, după care se va stabili numărul Ungurilor și Slovacilor de pe teritoriile în litigiu.

Tratativele au dus deci până acum numai la un rezultat preliminar: cedarea către Ungaria a stațiilor de cale ferată Novy Mesto și Cahy, cu titlul de ocupație simbolică a teritoriului revendicat de Unguri.

O poștă milenară exagerează pretențiile maghiare până la inadmisibil. Revendicările Ungariei privesc cedarea fără plebiscit a unei zone de 11.270 km. pătrați cu 1.120.000 locuitori în Slovacia și circa 2000 km. pătrați cu o populație de 218.000 locuitori în Rusia subcarpatică.

Din populația revendicată în Slovacia numai 658.000 de locuitori sunt Unguri, iar 430 mii sunt Slovaci și 40.000 Evrei. Din cele 218.000 locuitori revendicați în Rusia subcarpatică numai 96.000 sunt Maghiari.

După informațiile sosite din Praga delegația cehoslovacă oferă Ungariei 5.574 km. pătrați cu 378.000 locuitori din cari 44.000 sunt Slovaci și în Rusia Subcarpatică 210 km. pătrați cu 17.000 locuitori.

Prin această împărțire ar mai rămâne în Cehoslovacia un număr de circa 350.000 Maghiari, echivalent cu numărul de Slovaci cari trăiesc azi pe teritoriul ungar.

Autonomia dobândită recent, atât de Slovacia, cât și de Rusia Subcarpatică, este de natură să zădărnicească planurile maghiare. Noile state autonome nu s'au străduit timp de douăzeci de ani să obțină autonomia lor națională, politică și administrativă pentru a o înstrăina astăzi în favoarea Ungariei. Ceia ce caracterizează în adevăr negocierile cu Budapesta este că revendicările discutate la Komarno nu sunt probleme cehoslovace, ci probleme slovace și ruteno. Tratativele sunt conduse de șefii guvernelor Slovaciei și Rusiei Subcarpatice și prezența în delegația cehoslovacă a unui reprezentant al guvernului din Praga are mai degrabă semnificația unui act de solidaritate cu noile guverne autonome.

Dar mai mult de cât o problemă ruteană sau slovacă, revendicările Ungariei sunt o problemă europeană. La 29 Septembrie, acordul dela München a prevăzut că revendicările vecinilor Ungariei vor fi rezolvate pe cale de negocieri directe între Cehoslovacia și vecinii ei și că în caz de neînțelegere litigiile vor fi supuse unei conferințe a celor patru Mari Puteri. Atitudinea de până astăzi a acestora ar trebui să hotărască Ungaria la mai multă cumpătare. Nu numai Anglia și Franța și-au exprimat într'adevăr cu tărie punctul lor de vedere. Insăși Italia, care privia cu simpatie ideia unei legături directe între Polonia și Ungaria, pare a fi alături de Germania, care este ostilă exagerărilor maghiare și care îndeamnă Ungaria la moderație.

Pentru reconstrucția politică a statului cehoslovac trebue să se lase fiecărei naționalități spațiul ei etnic, spune oficiosul german „Völkischer Beobachter" din 8 Octombrie, dar, adaogă el, „ar fi catastrofal dacă, din considerații imperialiste sau dintr'o politică de dominație, s'ar repeta acum vechile greșeli, care au determinat desmembrarea Statului Habsburgic și au dus la criza fostului Stat cehoslovac".

Vizita la Berlin și la München a d-lui Chvalkowsky, noul ministru de externe al Cehoslovaciei, va confirma probabil opinia autorizată a oficiosului german. Sunt limite peste care nu poate trece nici cea mai tendențioasă propagandă, nici cele mai ambițioase planuri de dominație. Acestea nu pun în primejdie numai interesele vecinilor, ci ajung să jignească conștiința universală. Și azi, când pretențiile maghiare țintesc să sfâșie până la distrugerea lui un stat martirizat pentru pacea tuturor, sentimentul de dreptate nu este invocat numai de foștii prieteni, ci se trezește și la foștii adversari.

PENTRU ȘCOALA ROMÂNEASCĂ

Școală, libertate și autoritate

de N. I. HERESCU
Profesor la Universitatea din București

A fi profesor e poate cea mai grea, dar și cea mai frumoasă meserie. Fiindcă este îndeletnicirea prin excelență creatoare. In adevăr, celelalte organe ale Statului: armata, justiția, funcționarii, — apără, corectează, promovează: școala singură crează. In mâna ei stă sufletul tineretului și de acest suflet depinde chipul de mâine al țării. In miile de școale de pe tot întinsul patriei, în fiecare dimineață, în fiecare ceas de curs, se creiază țara viitoare.

Se înțelege atunci de câtă răspundere e legată meseria de profesor. Și câtă atenție, unită cu grijă, trebue să acorde școalei conducătorul politic cu prevedere. Nu există, într'un stat, putere mai formidabilă decât școala. Cine are școala în mână poate modela, după gândul său, icoana țării de peste douăzeci de ani. Și cine visează o țară nouă, mai bună, trebue să lupte pentru o școală nouă, mai bună.

La problemele școlare trebue deci meditat îndelung, cu pricepere și cu iubire. Ele nu pot fi rezolvate nici în grabă și nici la întâmplare, după impresii de suprafață, fiindcă efectele pot fi de neînchipuit. Școala este un mecanism delicat și mâinile care umblă la multiplele sale resorturi se joacă cu sufletul însuși al neamului, cu ființa însăși a statului Nimic nu se va realiza temeinic, niciodată, în nici o ramură de activitate, fără o bună școală. Nici o țară nu poate avea o armată bună, o justiție bună, un comerț bun, o agricultură bună, dacă nu și-a organizat, mai întâi, o școală bună.

Pentru a ajunge aci, trei lucruri par esențiale:

1) Un corp didactic bine pregătit și devotat misiunii sale.

2) O organizare a învățământului (școale și programe) în raport cu nevoile statului și pe măsura puterilor sale.

3) Un principiu animator, care să dea vastului organism viață și unitate.

Voiu trece peste primele două puncte, care sunt mai ales de natură tehnică. Voiu atrage numai atenția că un corp didactic nu poate fi la înălțimea marii lui chemări, dacă nu are conștiința demnității sale; și că demnitatea, din păcate, e condiționată de o salarizare îndestulătoare. „Hrănește-ți bine câinele, dacă vrei să nu fii furat", scria bătrânul poet Hesiod. Corpul didactic a trăit, însă, dela războiu încoace, în condițiuni de subnutriție, față cu celelalte ramuri ale aparatului de stat. Așa dar oricine vrea să facă efectiv ceva pentru școală, trebue să înceapă de aci. (Și soluții se pot găsi, chiar fără a mai recurge încă odată la budget).

Dar vreau să mă opresc puțin la ultimul punct, acela al liniei directoare care trebue să străbată învățământul, dela un capăt la celălalt. Acest principiu, astăzi mai mult decât oricând, nu poate fi decât unul: principiul autorității.

Nimeni, printre noi profesorii, nu e dușman al libertății. Cele mai frumoase virtuți și creațiuni ale omului se desvol'ă și trăesc în senina ei atmosferă. Dar să ne înțelegem. Ca să poată fi cu adevărat productivă, ca să dea roadele ei cele mai admirate, libertatea trebue să se miște între

(Continuare în pag. 2-a)